

ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

**Мігачова Ю., Приходько І., студенти,
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка**

В нових умовах господарювання підприємства країни, у тому числі і сільськогосподарські, намагаються пристосуватись до ринкових відносин. Така адаптація підприємств вимагає від них вести свою господарську діяльність зі зниженням витрат шляхом раціонального використання усіх людських, фінансових і земельних ресурсів.

Однією з причин нестабільності виробництва сільськогосподарської продукції в Україні є недотримання технологічної дисципліни, що обумовило різке зниження урожайності сільськогосподарських культур. У багатьох підприємствах мають місце порушення сівозмін, нехтування необхідністю та своєчасністю виконання всіх технологічних операцій, результатом чого є суттєві недобори біологічного урожаю та прямі втрати виробленої продукції, зниження якості, підвищення затрат. Втрачено науково обґрунтовану нормативну базу оперативного та перспективного планування, що негативно впливає на результати діяльності сільськогосподарських підприємств, особливо у сучасних умовах. Тому першочергова проблема для агроформувань – підвищення технологічного рівня виробництва сільськогосподарської продукції, а також використання економічних методів господарювання. Основою підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва є впровадження сучасних технологій та нормативів.

Соняшник – одна з найголовніших олійних культур, що вирощується в Україні. Вміст олії в його насінні завдяки успіхам селекції за останні чотири десятиріччя суттєво збільшився. Соняшникова олія – висококалорійний харчовий продукт, який має дуже хороші смакові якості, широко використовується в харчовій промисловості. Одиниця соняшникової олії по поживності рівноцінна восьми аналогічним одиницям картоплі, чотирьом – хліба, двом – трьом одиницям цукру. Вона містить в середньому близько 90% ненасичених жирних кислот, а також 10% насичених. В соняшниковій олії в більшій мірі, ніж у тваринних жирах, міститься вітамін Є (токоферол), який надає олії антиокислювальні якості. В олії отриманій із насіння сучасних широко розповсюджених високо олійних сортів соняшнику, в порівнянні з низько олійними, більше

ліноленої кислоти і вітаміну Є.

Певну господарську цінність мають також стебла зібраного соняшнику. Так, дослідження, які проводили в США, показали, що вони можуть служити сировиною для виготовлення деревоволокнистих плит.

Проведені розрахунки показують, що при дотриманні рекомендованих технологій при урожайності насіння 25ц/га один гектар посіву соняшника дає 12ц олії, 8ц шроту (відповідає 3ц білка), 5ц лузги (можна виробити 0,7ц дріжджів), 15ц корзинок (рівнозначно 10ц сіна), 25-30кг меду [1,с.104].

Виробництво та переробка олійної сировини належить до провідних галузей світового агропромислового виробництва. У 2008-2010рр. середньорічне світове виробництво олійної сировини та олії становили відповідно 250,9 і 67,8млн. тон, при цьому спостерігалася тенденція сталого збільшення обсягів виробництва як сировини так і продукції переробки. Стрімкий розвиток галузі зумовлюється такими головними факторами, як відносно висока прибутковість вирощування соєвих бобів, соняшникового і ріпакового насіння, капри та плодів олійної пальми; зростають обсяги переробки олійної сировини завдяки постійному попиту на високобілковий шрот; удосконалення технологій виробництва та переробки харчової олії, що створює сприятливі умови для їх ефективного використання як сировини в харчосмаковій та консервній промисловості; незамінність деяких видів рослинної олії в окремих галузях народного господарства тощо.

Сьогодні розвиток ринкових засад в галузі стрімко набирає сили і набуває здебільшого незворотного характеру. Динаміка внутрішніх цін на сировину та продукти переробки все більше зазнає впливу загальносвітових цінових коливань, що створює додаткові стимули для розвитку конкурентоспроможного виробництва.

За даними науково-дослідних установ, агрокліматичний потенціал Харківської області має суттєві переваги перед іншими областями щодо виробництва високоякісного гібридного насіннєвого матеріалу соняшнику. Майже 90% чорноземів в структурі ріллі і сприятливі умови зволоження більшості районів області дозволяють одержувати з 1га ділянок гібридизації 4-10ц кондиційного насіння, в той час як для Одеського регіону цей показник становить 1-5ц, для Запорізького – 2-6ц [2,с.116].

Потреби в насінні соняшнику у 2011-2021рр. становитиме для України 1,8-1,9тис. тон. Для забезпечення товаровиробників Харківської області насінням необхідно висівати ділянки гібридизації

на площі не менш 4,3тис. га.

У 2009р. вирощуванням насіння соняшнику займались 102 господарства, ділянки гібридизації були розміщені на площі 4245га, з яких одержано 1500т насіння.

Отже, впровадження у виробництво сучасних вітчизняних гібридів соняшнику с комплексом господарсько цінних ознак, покращення якісних показників застосованого насінневого матеріалу на основі удосконалення технологій його виробництва і післязбиральної доробки є однією з визначальних складових інтенсифікації виробництва товарного соняшнику. Комплексний розвиток промислового насінництва сприятиме розширеному залученню науково-виробничого потенціалу до сфери ринкових відносин в АПК, що створюють об'єктивні передумови для виведення цієї ланки аграрного виробництва на якісно новий сучасний рівень розвитку і сприятиме суттєвому підвищенню ефективності функціонування всього олійно-продуктового підкомплексу в Україні [3,с.43].

Література.

1. Мартянов В.П. Організація виробництва та агро бізнесу в олійнопродуктовому підкомплексі АПК: Навч. посібник / В.П. Мартянов, В.М. Петров.-: ХДАУ – Харків, 2009.-104с.
2. Серeda С.А. Тенденції розвитку ринку насіння соняшнику / Серeda С.А. -Економіка АПК, 2010.- №12, С. 115-117.
3. Резерви соняшникового поля // Пропозиція, 2010, №4, с. 43-44.

Науковий керівник – Півень А.В.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ КОВБАСНИХ ВИРОБІВ

**Наумова О.Е., к.т.н., доцент, Антонова О.І., асистент,
Українська державна академія залізничного транспорту**

М'ясопереробна галузь займає одне з провідних місць у харчовій промисловості України. Її розвиток у значній мірі залежить як від платоспроможності споживачів, так і від сировинної бази (наявності сировини на ринку та його якості).

Починаючи з 2004 р. основною проблемою, з якою штовхнулась галузь, стала нестача вітчизняної сировини і, як наслідок,